

**Interreg
Europe**



Co-funded by
the European Union

GIFT



Agroforestry network Fryslân

Tanja Tuenter & Sietske Pennekamp

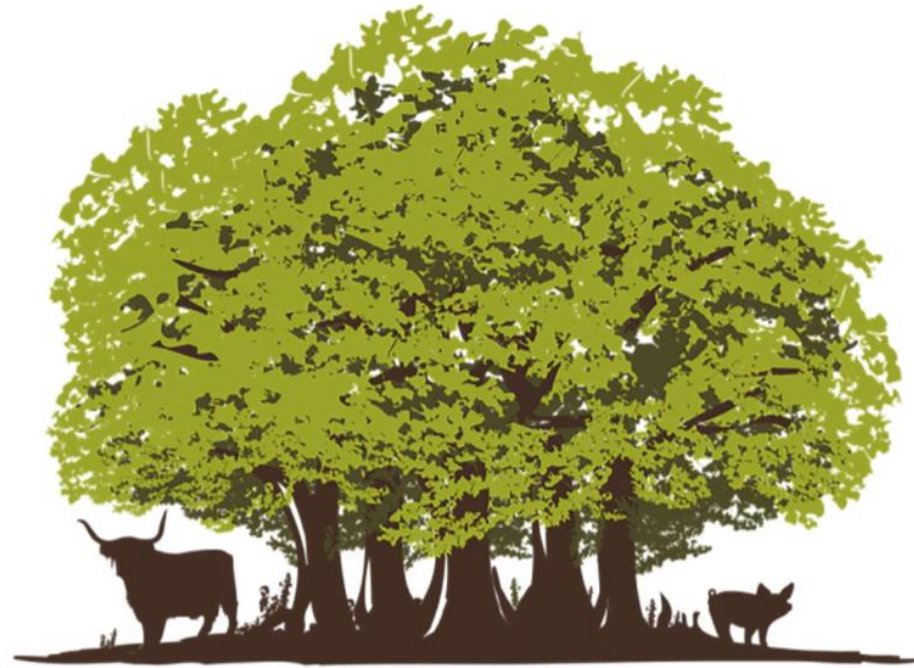
24-09-2025 | Latvia

Frisian Trees and Forest Strategy focus area Agroforestry

- Support funding Dutch Ministry of Agriculture and nature
- Agroforestry network Netherlands
- Agroforestry network Fryslân



agroforestry
netwerk Nederland



Boeren in het Bos

www.boereninhetbos.nl

Tangibility



- **concrete results of our project**
- Agroforestry network Fryslân
- 3,1 kilometer feeding hedges are planned for 2024
- Hedge weaving
- Livestock protection
- Feeding hedges



Visibility

NK Hedge weaving

<https://youtu.be/0evLJLhttps://>



Lessons



- Start from the bottom
- Stakeholders, agroforestry experts, farmers, university of applied sciences Leeuwarden
- Accessible subsidy conditions smaller investments
- By farmers for farmers



Effectiveness

Voederhagen: rijk aan voedingsstoffen en biodiversiteit

Hagen worden van oudsher veel toegepast in de landbouw vanwege de veekerende functie. Door de komst van het prikkeldraad en later stroomdraad zijn de meeste hagen verdwenen. Echter, hagen leveren ook andere functies. Veel boeren is het wel eens opgevallen dat vee bij een wilg blijft staan om hier van te eten. Dit heeft te maken met de ontstekingsremmende stof salicine, waar het vee op dat moment behoefte aan heeft. Naast wilg zijn er meerdere soorten waarvan bekend is dat deze een positief effect hebben op koegezondheid, vanwege inhoudsstoffen (o.a. tanninen) of hogere mineralengehaltes. Het aanplanten van deze soorten in voederhagen draagt bij aan de gezondheid van het vee.

Hagen hebben daarnaast een hoge landschappelijke waarde en herbergen een grote diversiteit aan planten en dieren. Daarnaast breken ze de wind, leggen ze koolstof vast en vangen ze rondom de stal stikstof en fijnstof af. In het open veen- en kleiweidelandschap kunnen hagen ingepast worden rondom het erf langs stallen, sleufo's en kavelpaden. Door veevraat, regelmatig beheer of het vlechtten van de haag blijft de hoogte van de haag beperkt en de openheid van het landschap behouden.

Deze poster is bedoeld ter inspiratie voor de toepassing van voederhagen.

Plantensoorten

Veldsdoorn (Mangaan)	Hazelaar (Diversiteit aan mineralen)
Meidoorn (Calcium, magnesium, kalium, natrium)	Hondsroos (Calcium, magnesium, kalium, natrium)
Gladde iep (Calcium)	Amandelwilg (Zink, selenium)
Winterlinde (Mangaan, ijzer)	Voor meer biodiversiteit
Sleedoorn (kalium, natrium)	Gelderse roos
Haagbeuk (Mangaan, ijzer, koper)	Rode kornoelje
Zomereik (Ijzorstoffen)	Zwarte bes



Biodiversiteit

Laatvlieger	Kneu
Aardhommel	Heggenmus
Meldoornzandbij	Putter
Atalanta	Spotvogel
Landkaartje	Merel
Icarusblauwtje	Groentling
Pad	Wezel
Huisjesslak	Haas
Loopkever	Egel
Kruisspin	Ree
Regenworm	Dwergmuis

Bij realisatie letten op:

- Afmetingen: min. 1,5m, max. 1,6m
- Plant bij voorkeur in driehoeksverband
- Kies soorten passend bij landschapstype/grondsoort
- Kies soorten passend bij soort vee (giftigheid)
- Onderhoud: 1x per jaar lichte vormsnoei, vlechtten na >5 jaar
- Veekerdend: min. 40% doorstruiken (meidoorn/sleedoorn)
- Heg is veekerdend na vlechtten, ook zonder stekelsoorten
- Jonge aanplant afrasteren

Voordelen:

- Medicinale werking voor vee
- Windkering: beschutting voor vee en gewas
- Schaduw: hittestregulatie voor vee
- Toename biodiversiteit
- Versterken groen-blauwe dooradering
- Afvangen stikstof en fijnstof
- Koolstofopslag
- Verbeteren bodem en bodemleven

Soorten hagen

- 1b Gevlochten heg (1e jaar)
- 1b Gevlochten heg
- 2 Geschoren heg
- 3 Wilde haag
- 4 Jonge aanplant

De poster is in nauwe samenwerking tot stand gekomen met:



BoerenNatuur Fryslân is een samenwerking van de stichtingen Kollektieven Beried Fryslân en Living Lab Fryslân. BoerenNatuur Fryslân vormt de schil rondom de zeven Friese agrarische collectieven.

Ons gezamenlijke doel is om een natuurinclusieve landbouw bevorderen, die economisch rendabel is en waarin meer ruimte is voor natuur-, milieu- en landschapswaarden.

Meer inspiratie

boerennatuurfryslan.nl/voederhagen

visuaal: www.ro-visual.nl

Innovation



Special event

- Workshop shared vision on agroforestry in the Netherlands



Extra-regional impact



- **the potential of trans-national collaboration of our project with other initiatives outside the region at national or European level**
- This development of a provincial network within provinces with farmers is unique in Europe and has the potential to expand to other countries.

Transferability

- **the potential of our project to be adapted to and adopted in different contexts. Possibility to learn from our project.**
- Start from the bottom
- By farmers for farmers



Thank you!

www.interregeurope.eu/GIFT

